និវេទន៍នៃផែនទីដីកម្ពុជា

(ជាសង្ខេប)

1652

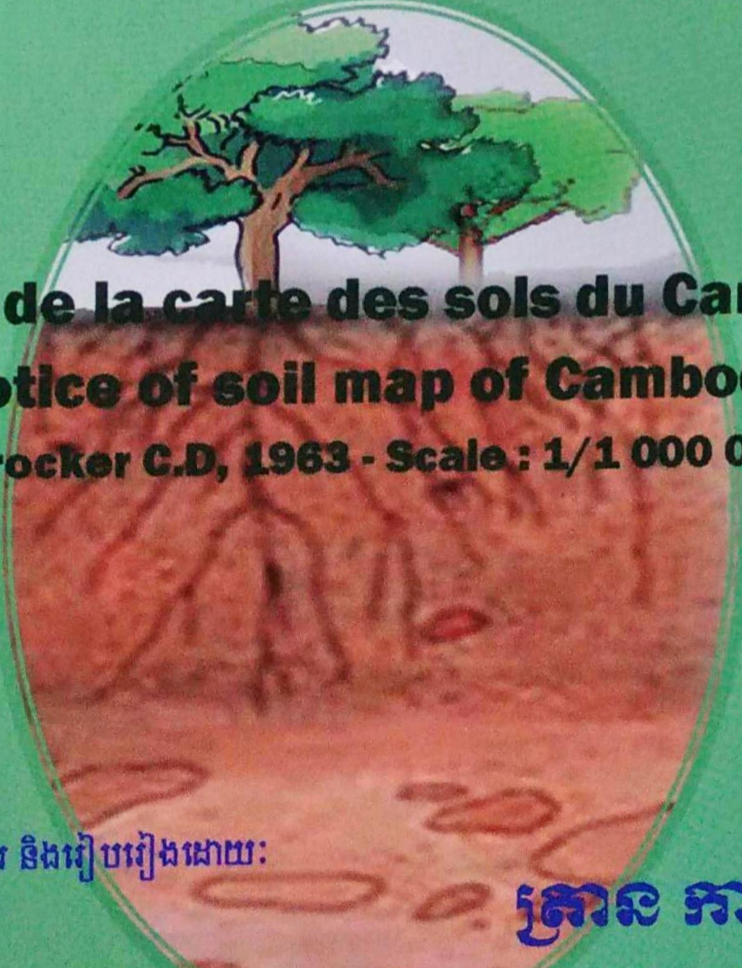

Notice de la carte des sols du Cambodge
Notice of soil map of Cambodia

(Crocker C.D, 1963 - Scale : 1/1 000 000)

ប្រមូលឯកសារ និងរៀបរៀងដោយៈ

ត្រាន កាញ់

TRAN Canh

(Agronomist, Pedologist)

DALRM-S1-6

រក្សាសិទ្ធិ

ភ្នំពេញ 2014

និទេសន៍នៃផែនទីដីប្រទេសកម្ពុជា

(ជាសខ្មែរ)

GDA002
DALRM-S1-6
17013.

Notice de la carte des sols du Cambodge

Notice of soil map of Cambodia

(Crocker C.D, 1963 - Scale : 1/1 000 000)

អគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម
* បណ្ណាល័យ *
LIBRARY
General Directorate of Agriculture

ប្រមូលឯកសារនិងរៀបរៀងដោយ:

ត្រាន កាញ់*

TRAN Canh

(Agronomist, Pedologist)

ភ្នំពេញ 2014

បោះពុម្ពផ្សាយឧបត្ថម្ភដោយអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម

*សមាជិកស្ថាបនិកនៃ "សមាគមមិត្តភាព អ្នកបច្ចេកទេសកសិកម្មខ្មែរ" ប្រទេសបារាំង – AMITAK
(Amicale des Techniciens de l'Agriculture Khmère – AMITAK/ FRANCE)

*សមាជិកនៃសមាគម "អែស្រ្តីខ្មែរ" ESPRIT KHMER FORUM (EKF/FRANCE) ។

Demo
17013

រក្សាសិទ្ធិ ~ ត.ភាញ់

All Rights Reserved

ហាមថតចម្លងធ្វើពាណិជ្ជកម្ម

បើគ្មានការអនុញ្ញាតពីអ្នកនិពន្ធ

ហាមលក់ Not for Sale

បញ្ជាក់សម្រាប់អ្នកអាន

ពាក្យ "តែក្សត្វរ" ឬ "តែក្សទ្វរ" ដែលខ្ញុំប្រើក្នុងឯកសារនេះ មានសំនៀងនិងនិយមន័យដូចពាក្យ "Texture" ដែលគេប្រើក្នុងឯកសារបរទេស (បារាំង ឬ អង់គ្លេស) ហើយមាននិយមន័យដូចពាក្យ "វាយនភាព" ដែលគេធ្លាប់ប្រើនៅក្នុងឯកសារខ្មែរពីមុនមក៕

មាតិកា

Content Table – Table des Matieres

អារម្ភកថា ២
១ - កត្តាផ្សេងៗនៃការកកើតដី ៤
១.១ - ស្ថានភាពទាបខ្ពស់នៃដី (Relief) ៤
១.២ - អាកាសធាតុ(Climate) ៦
១.៣ - ភូគព្ភសាស្ត្រ (Geology) ៩
១៣.១ - ថ្មកំណារ ៩
១៣.២ - ថ្មភ្នំភ្លើង ១១
១៣.៣ - ល្បប់ ១២
១.៤ - រុក្ខជាតិ - ព្រៃឈើ ១៣
២ - ប្រភេទដីនៅកម្ពុជា ១៧
៣ - ការសិក្សាធៀបនៃសារជាតិគីមីនៃក្រុមដីស្រែ ៤០
៤ - សក្តានុពលដី(សង្ខេប) ៤៣
៥ - សទ្ធានុក្រម ៤៦
-ឯកសារយោង(references) ៥៣
ឧបសម្ព័ន្ធ (ANNEXES) ៥៤
១ - ដំណាំស្រូវនៅកម្ពុជា ៥៦
២ - ដំណាំកៅស៊ូនៅកម្ពុជា ៦១
៣ - តែក្សទូរដី (USDA) ៦៤
៤ - មាត្រដ្ឋានប្រវត្តិកាលផូស៊ីល ៦៦
៥ - ការសិក្សាសាកល្បងនៅលើសហាសម្ព័ន្ធប៉េហាស់ដី (pH 1/1 – 1/2.5) ៦៧
៦ - ផែនទីដីកម្ពុជា(១/១ ០០០ ០០០) ៧០

អារម្ភកថា

សៀវភៅដ៏តូចនេះ ជាលទ្ធផលនៃការប្រមូលផ្តុំនៃឯកសារ ស្តីអំពីដីកម្ពុជា ដែលមានជាយូរលង់មកហើយ ដោយគ្មានការសិក្សាជាលំអិតនៅលើទីកន្លែងឡើយ (Field Survey)។

ដោយឃើញថាឯកសារ ស្តីអំពីដីនៃប្រទេសកម្ពុជាមានជាកម្រ ហើយស្ទើរតែទាំងអស់សរសេរជាភាសាបរទេស (អង់គ្លេសនិងបារាំង) អ្នកនិពន្ធបានប្រមូលឯកសារទាំងអស់នោះ ដែលកប់ក្នុងបណ្ណាល័យមកផ្សំនឹងការពិសោធន៍ផ្ទាល់ខ្លួន ដើម្បីតាក់តែងសៀវភៅនេះជាខេមរភាសា ដើម្បីសង្ខេបការយល់ដឹងផ្នែកធរណីវិទ្យា និងធនធានដីនៃប្រទេសកម្ពុជាយើង។ គោលបំណងនៃកូនសៀវភៅនេះគឺ ដើម្បីចែកជូនការយល់ដឹងទាំងនេះ ដល់បុគ្គលិកកសិកម្មខ្មែរទូទាំងប្រទេសគ្រប់ជាន់ថ្នាក់ និងសាធារណជនដែលចង់យល់ដឹងអំពីធនធានដីនៃប្រទេសដែលប្រជាជនខ្មែរជាង៨០ភាគរយរស់នៅដោយពឹងផ្អែកទៅលើវិស័យកសិកម្ម ដែលជាផ្នែកមួយដ៏សំខាន់នៃសេដ្ឋកិច្ចជាតិ។

ទោះបីជាមានការខិតខំយ៉ាងណាក៏ដោយ សៀវភៅឯកសារផ្នែកធរណីវិទ្យាជាភាសាខ្មែរជាលើកដំបូងនេះ ពុំអាចមានគុណភាពប្រសើរឥតខ្ចោះនោះទេ។ អាស្រ័យហេតុនេះអ្នកនិពន្ធសូមអរគុណទុកជាមុនចំពោះការផ្តល់យោបល់កែលម្អនានាពីគ្រប់មជ្ឈដ្ឋាន ដើម្បីជាមធ្យោបាយក្នុងការជំរុញស្នាដៃនេះ ឱ្យបានកាន់តែប្រសើរទៅអនាគតកាលតាមរយៈអាសយដ្ឋានដូចខាងក្រោមនេះ(*)។

ខ្ញុំសូមអរគុណជាពិសេស **លោក ត័ន ប៊ុនស៊ុយ** អតីតព្រឹទ្ធបុរស នៃមហាវិទ្យាល័យកសិកម្ម នៃសាកលវិទ្យាល័យភូមិន្ទកំពង់ចាម ដែលបានជួយពិនិត្យឯកសារនេះ ។

នៅចុងបញ្ចប់នេះ ខ្ញុំសូមថ្លែងអំណរគុណដ៏ជ្រាលជ្រៅចំពោះ **ឯកឧត្តម សូ ខនឬទ្ធីគុណា និង បណ្ឌិត ភាព សុវុទ្ធី** នៃអគ្គនាយកដ្ឋានកសិកម្ម ក្នុងការឧបត្ថម្ភដើម្បីបោះពុម្ពផ្សាយសៀវភៅនេះ និងបុគ្គលិកដែលបានជ្រោមជ្រែង ដើម្បីឲ្យឯកសារនេះចេញជារូបរាងឡើងជាអាទិ៍ មាន លោក **អៀន ពិសិដ្ឋ** លោក **ទឹម ធុន** និងលោក **លី សុវណ្ណារា** (cover, text and map designs) ៕

ភ្នំពេញ, ថ្ងៃទី   ខែមករា ឆ្នាំ២០១៤

ត្រាន កាញ់

* Amicale des Techniciens de l' Agriculture Khmère – AMITAK/ France
Tel: (331) 30 32 06 11 - Email: phansi.tran@gmx.fr

ដីនៃប្រទេសកម្ពុជា

ប្រទេសកម្ពុជាមានផ្ទៃក្រឡាប្រហែល ១៨១ ០៣៥ គម^{២}ព័ទ្ធជុំវិញដោយប្រទេស ថៃ លាវ វៀតណាម ក្នុងតំបន់ក្តៅ - សើមអន្តរត្រូពិក ហើយស្ថិតនៅក្រោមអនុពល នៃខ្យល់រដូវ "មូសុង" នៃទ្វីបអាស៊ី (Asie des moussons)។ ផ្ទៃនេះគ្របដណ្តប់ទៅដោយៈ

-ភ្នំ និងខ្ពង់រាបខ្ពស់ៗ (ហួសពីអាលទីទូត ៥០០ម) ស្មើនឹង ៦,៨%

-ផ្ទៃទឹកទន្លេបឹងបួរ ២,១% នៅរដូវប្រាំង (ផ្ទៃនេះគុណានឹងបីឬបួនដងនៅរដូវវស្សា)

-ដី "ទាប" ឬ ទីទំនាបប្រហែល៩១%នៃផ្ទៃប្រទេសសរុប ក្នុងនោះព្រៃមានផ្ទៃប្រហែល៧៣% ក្នុងទសវត្សរ៍មុនឆ្នាំ១៩៧០ រួចថយចុះមកដល់ប្រហែល ៦៣%ក្នុងឆ្នាំ១៩៩៧ (MRC, Landsat. TM, 1996/97) ព្រៃនេះកំពុងថយចុះជាបន្តបន្ទាប់ទៀតមកដល់សព្វថ្ងៃ ។

១ - កត្តាផ្សេងៗនៃការកកើតដី

ប្រភេទដីនិងធនធានដីជាលទ្ធផលនៃការវិវឌ្ឍនៃ"ថ្មមេ" (ដែលជាវត្ថុធាតុដើមនៃដី) ក្រោមអនុពលនៃកត្តាមួយចំនួន ៖ ធាតុអាកាស ស្ថានភាពទាបខ្ពស់ (Topo graphy) រុក្ខនិម្មិតកម្ម (Vegetation) និងសកម្មភាពមនុស្ស។

១.១-ស្ថានភាពទាបខ្ពស់នៃដី(Relief)

ប្រទេសកម្ពុជាជាវាលទំនាបមួយដ៏ធំធេង ដែលលាតសន្ធឹងកាត់ឆ្លងប្រទេស ពីជ្រុងពាយ័ព្យ ព្រំប្រទល់ថៃ ទៅទិសអាគ្នេយ៍ នៅបាវិតក្នុងខេត្តស្វាយរៀង ព្រំប្រទល់វៀតណាមហើយបន្តចុះទៅសមុទ្ទចិន។ តំបន់ទំនាបកណ្តាលនេះ(តំណាងប្រហែល ២/៣ នៃផ្ទៃប្រទេស) ព័ទ្ធទៅដោយៈ

ក.ជួរភ្នំក្រវាញនិងជួរភ្នំដំរីផ្នែកខាងលិចប្រទេសតាមបណ្តោយព្រំប្រទល់ថៃដែលមានរយៈកម្ពស់ "អាល់ទីទូត" មធ្យម ប្រហែល ១០០០ម។

ខ.តំបន់ "ខ្ពង់រាបខ្ពស់" ផ្នែកខាងកើតទន្លេមេគង្គនៅតាមព្រំប្រទល់ កម្ពុជា លាវ វៀតណាម (៥០០ម នៅរតនៈគីរី ១១០០ម នៅឆ្លូងលើអូររាំង) ដែលជាជំរាលចុះពីភ្នំអាន់ណាម និង

គ.ជួរភ្នំដងរែកខាងជើងប្រទេសដែលមានកម្ពស់ពី៥០០-៧៥០ម និងបណ្តោយប្រហែល៣០០គម ខណ្ឌព្រំប្រទល់កម្ពុជា-ថៃ។ នៅជើងភ្នំដងរែកនេះ វាលមួយដែលមានរយៈកម្ពស់អាលទីទូតប្រមាណ១០០ម លាតសន្ធឹងដ៏ធំធេងចុះជម្រាលបន្តិចម្តងៗតំរង់មកទំនាបបាតខ្ទះកណ្តាលបឹងទន្លេសាបដែលមានរយៈកម្ពស់ពី៧ទៅ៩ម រួចងើបបន្តទៅទៀតដល់សមុទ្ទចិន ដោយកាត់តាមខេត្តស្វាយរៀង ព្រៃវែង តាកែវ កំពត រួចបន្តចុះទៅវៀតណាម។ "វាលទំនាប" នេះមានកម្ពស់មធ្យមលើផ្ទៃសមុទ្ទ២០/៣០ម - ដោយរាប់បញ្ចូល "ខ្ពង់រាប-ទាប" (៥០-១០០ម) ក្នុងខេត្តកំពង់ចាម (ដីក្រហម)ផង៕

ទិដ្ឋភាពទូទៅនៃស្ថានភាពដីនៅប្រទេសកម្ពុជា (Relief)

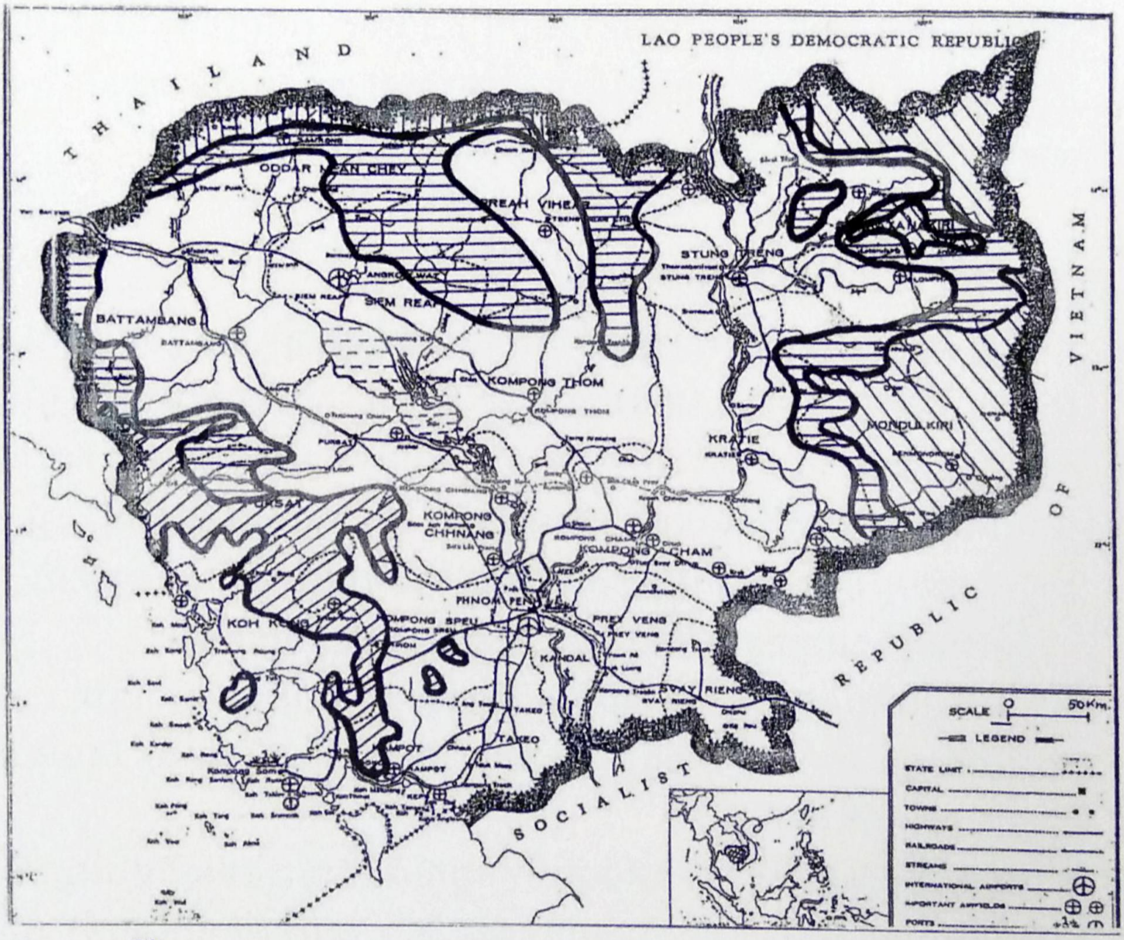

ស្ថានភាពដីនៃប្រទេសកម្ពុជា (TOPOGRAPHIE)

= តំបន់ទំនាប ឬ រាបស្មើ :
- ភូមិភាគបាតខ្ទះទន្លេសាបនិងឆ្នេរសមុទ្រ (កំពស់ពី ៥-១០ម ពីផ្ទៃសមុទ្រ)
- ភូមិភាគទំនាប (កំពស់ ២០- ៣០ម)
- ភូមិភាគខ្ពង់រាប ខេត្តកំពង់ចាម (ដីក្រហម កំពស់ ៥០-១០០ម)

= តំបន់រាបស្មើ ដែលមានភ្នំតូចៗនៅកន្លែងខ្លះ : (កំពស់មធ្យម ៦០ម ភ្នំ: ៣០០-៥០០ម)

= ឆ្នេរសមុទ្រកោះកុង ជួរភ្នំក្រវាញ-តំបន់ "ជួរភ្នំដងរែក" (កំពស់ ៥០០-៧០០ម ប្រវែង ៣០០គម ព្រំប្រទល់កម្ពុជា-ថៃ)

= តំបន់ខ្ពង់រាបខ្ពស់ : រតនគិរី - មណ្ឌលគិរី (កំពស់មធ្យម ៥០០ម: ៨០០ - ១ ០០០ម រតនគិរី. ៣០០ - ៤០០ម ខ្ពង់រាបបកែវ)

= តំបន់ជួរភ្នំក្រវាញ - ភ្នំដំរី : (កំពស់មធ្យម ១ ០០០ម - កំពូលខ្ពស់បង្អស់ មាន ១ ៨១៣ម នៅភ្នំឱរាល់និងខេត្តកំពត)

១.២- អាកាសធាតុ (ក្រសួងឧតុនិយមភ្នំពេញ Khiou Boun Thonn)

អាកាសធាតុនៃប្រទេសកម្ពុជាជាប្រភេទអន្តរៈត្រូពិកក្តៅសើមដែលមានពីររដូវៈ រដូវប្រាំង (វិច្ឆិកា-មេសា) រដូវវស្សា (ឧសភា-តុលា)។

១២.១-ទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំ

ក/ កម្ពស់ទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំ

កម្ពស់ទឹកភ្លៀងប្រចាំឆ្នាំ មធ្យមប្រហែល១៦០០មម នៅតំបន់ទំនាបកណ្តាលស្រោចស្រពក្នុងរយៈពេលប្រហែល ៥/៦ខែ (ពីខែឧសភា ដល់ចុងខែតុលា ឬដើមខែវិច្ឆិកា) ដែលគេអាចចែកជាបួនតំបន់

- តំបន់ភ្នំនៅលើខ្យល់(២០០០-៤៥០០មម៖ កំពត- បូកគោ-កោះកុង)
- តំបន់ទំនាបបាតខ្វះក្រោមខ្យល់(១២០០-១៤០០មម៖ បាត់ដំបង-ពោធិសាត់-កំពង់ឆ្នាំង-ភ្នំពេញ-កំពង់ស្ពឺ-តាកែវ)
- តំបន់អន្តរភាពនៅចន្លោះតំបន់បាតខ្វះនិងតំបន់ខ្ពង់រាប (១៦០០-១៩០០មម៖ ស្វាយរៀង-កំពង់ចាម-ក្រចេះ-ស្ទឹងត្រែង-ព្រះវិហារ-កំពង់ធំ-ឧត្តរមានជ័យ)
- តំបន់ខ្ពង់រាប"ខ្ពស់"ផ្នែកល្បសាន (១៩០០-៣៤០០មម៖ ក្រែក-ស្នួល-មណ្ឌលគីរី-រតនគីរី)។

ខ/ របាយទឹកភ្លៀង និងផលប៉ះពាល់ដល់ជីវភាពប្រជាកសិករ

របបភ្លៀងនៅកម្ពុជាមិនសូវទៀងទាត់ទេជាពិសេសក្នុងតំបន់ទំនាបកណ្តាល។ ភ្លៀងចាប់ផ្តាក់ "ធម្មតា" ចាប់តាំងពីខែមិថុនាដល់ខែកញ្ញាដោយមាន "កូនរដូវរាំងស្ងួត" មួយក្នុងរយៈពេលពីរ ឬបីអាទិត្យដែលចល័តក្នុងខែសីហា/កញ្ញា រួចធ្លាក់បន្តមកទៀតដោយធ្លាក់ "យ៉ាងខ្លាំង" រហូតដល់ចុងខែតុលា ឬដើមខែវិច្ឆិកា (មុនបុណ្យអុំទូក) ធ្វើឲ្យតំបន់ទំនាបស្ទើរតែទាំងអស់នៃប្រទេសពោរពេញទៅដោយទឹក (ជំនន់)។ របបភ្លៀងរបៀបនេះផ្តល់ជាផលអវិជ្ជមានខ្លាំងដល់ការប្រកបរបររបស់ប្រជាកសិករៈ ខ្វះទឹកនៅពេលសំណាបឫសន្ទូងកំពុងតែដុះ ទឹកច្រើនពេករហូតដល់លិចលង់នៅពេលចុងរដូវធ្វើស្រែ។ ដូច្នេះការគ្រប់គ្រងទឹកឲ្យមានប្រសិទ្ធិភាពល្អ មានសារៈសំខាន់ណាស់ ដើម្បីលើកកម្ពស់កំរិតជីវភាពកសិករនិងសេដ្ឋកិច្ចជាតិ (បាសាំង